

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

Indhold

I *Meddelelser*

Råd

Resolution vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet af 21. december 1981 om handicappedes sociale integration 1

Kommission

Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs regnskaber for 1979 og 1980 3
Status pr. 31. december 1980 og 31. december 1979 3
Udgifter og indtægter for årene afsluttet 31. december 1980 og 31. december 1979 5
Fordeling af driftsoverskuddet for årene afsluttet 31. december 1980 og 31. december 1979 6
Beretning af Revisionsretten for De europæiske Fællesskaber vedrørende regnskab for Det europæiske Kul- og Stålfællesskab for året 1980 13

II *Forberedende retsakter*

Kommission

Handicappedes sociale integration — iværksættelse af nye fællesskabsforanstaltninger 14

I

(Meddelelser)

RÅD

RESOLUTION

VEDTAGET AF RÅDET OG REPRÆSENTANTERNE FOR MEDLEMSSTATERNES
REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET

af 21. december 1981

om handicappedes sociale integration

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER OG
REPRÆSENTANTERNE FOR MEDLEMSSTATERNES
REGERINGER, FORSAMLET I RÅDET —

som henviser til traktaten om oprettelse af Det euro-
pæiske økonomiske Fællesskab,

som henviser til Rådets resolution af 21. januar 1974
om et arbejdsmarkedsmæssigt og socialt handlings-
program ⁽¹⁾,

som henviser til Rådets resolution af 27. juni 1974 om
fastlæggelse af Fællesskabets første handlingsprogram
for erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæm-
mede ⁽²⁾,

som henviser til Kommissionens rapport om Fællesska-
bets første handlingsprogram for erhvervsmæssig revali-
dering af erhvervshæmmede (1974—79) og til Rådets
konklusioner vedtaget på samlingen den 9. juni 1980
om programmets videre gennemførelse,

som henviser til Kommissionens meddelelse af 29. okto-
ber 1981 om handicappedes sociale integration ⁽³⁾ og til
de bemærkninger, forskellige delegationer har fremsat
herom i Rådet,

som henviser til den betydning, Europa-Parlamentet ⁽⁴⁾
og Det økonomiske og sociale Udvalg ⁽⁵⁾ tillægger han-
dicappedes økonomiske og sociale integration,

som mærker sig, at De forenede Nationer har valgt
1981 som de handicappedes år, og at Fællesskabet og
dets medlemsstater har støttet dette initiativ,

som mener, at handicappede bør have samme mulighe-
der som andre mennesker for fuldt ud at deltage i og
bidrage til det økonomiske og sociale liv,

som er velvidende om de vanskeligheder, som de handi-
cappede møder i perioder med økonomisk nedgang,

som finder, at det er Fællesskabets og medlemsstaternes
opgave at gøre en indsats for forbedringen af handicap-
pedes leve- og arbejdsvilkår,

som tager i betragtning, at alle medlemsstater har sat sig
de handicappedes økonomiske og sociale integration

⁽¹⁾ EFT nr. C 13 af 12. 2. 1974, s. 1.

⁽²⁾ EFT nr. C 80 af 9. 7. 1974, s. 30.

⁽³⁾ Se side 14 i denne Tidende.

⁽⁴⁾ Beslutning af 11. marts 1981 vedrørende handicappedes
økonomiske, sociale og erhvervsmæssige integration i
Det europæiske Fællesskab (EFT nr. C 77 af 6. 4. 1981,
s. 27).

⁽⁵⁾ Udtalelse af 2. juli 1981 om de handicappedes situation og
problemer (EFT nr. C 230 af 10. 4. 1981, s. 38).

som mål, og at medlemsstaterne allerede har taget visse initiativer til at fremme denne integration,

som ligeledes tager i betragtning, at medlemsstaternes ordninger og strukturer er forskelligartede —

ER NÅET TIL ENIGHED OM FØLGENDE:

I. Det henstilles til medlemsstaterne, at de fortsætter deres bestræbelser og om muligt gør en endnu større indsats for at fremme de handicappedes økonomiske og sociale integration med henblik på at sætte dem i stand til på en produktiv og kreativ måde at yde deres bidrag til samfundet; navnlig bør de

- sikre, at der ved udformningen af politikken med hensyn til de handicappedes leve- og arbejdsvilkår tages hensyn til nødvendigheden af at fjerne hindringerne for, at handicappede fuldt ud kan deltage i samfundslivet;
- lette koordineringen på nationalt, regionalt og lokalt plan af faciliteter for de handicappede samt tilskynde til samarbejde herom mellem de forskellige organer, der virker på området, herunder de handicappedes egne sammenslutninger, og med arbejdsmarkedets parter;
- fremme muligheden for, at de handicappede, disses organisationer og i givet fald deres familie kan deltage i planlægningen og gennemførelsen af foranstaltninger, der direkte berører dem;
- drage omsorg for, at de handicappede kan føre en så selvstændig tilværelse som muligt;
- sikre, at de handicappede ikke kommer til at lide urimeligt under følgerne af økonomiske vanskeligheder, blandt andet i forbindelse med beskæftigelsen;
- fremme de foranstaltninger, der skal forberede de handicappede på arbejdslivet, navnlig ved, når det er muligt, at integrere dem i de almindelige undervisnings- og uddannelsessystemer;
- udarbejde og gennemføre foranstaltninger til forbedring af de handicappedes boligforhold og mobilitet samt sørge for bedre adgang til offentlige bygninger og transportmidler samt til andre offentlige faciliteter, med henblik på at fremme den størst mulige integration og deltagelse i samfundslivet;

— tilskynde til bedre information af offentligheden med henblik på at skabe forståelse for, hvorledes den kan bidrage til de handicappedes integration, og af de handicappede selv;

— fremme udvikling og tilvejebringelse af tekniske hjælpemidler samt udveksling af oplysninger og erfaringer herom, og befordre anvendelsen af nye teknologier, således at kommunikation, mobilitet og beskæftigelse gøres lettere for de handicappede.

II. Med henblik på at udbygge og understøtte medlemsstaternes bestræbelser opfordres Kommissionen til inden for rammerne af de til rådighed stående midler i Socialfonden og i snævert samarbejde med medlemsstaterne at oprette et net af fornyende aktioner, der udvælges med henblik på at etablere en koordination, der kan tjene som model for de aktiviteter, der iværksættes blandt andet på lokalt plan. Dette net skal udformes på grundlag af retningslinjerne i Kommissionens meddelelse og skal indføres for en periode på fire år fra begyndelsen af 1983.

Endvidere opfordres Kommissionen til at fortsætte sine bestæbelser navnlig ved

- a) at udbygge de nuværende aktiviteter på fællesskabsniveau i forbindelse med nettet af revalideringscentre, med henblik på at fremme og udbrede fremgangsmåder, der har vist sig at være egnede, og på at omstrukturere nettet ved deri at optage de institutioner og sammenslutninger, som er særligt egnede til at udføre nettets opgaver, således at alle disse institutioner og sammenslutninger modtager den strøm af oplysninger, der udgår fra nettet, og hermed kan drage fordel af resultaterne af dets arbejde;
- b) fortsat at fremme pilotprojekterne vedrørende handicappedes boligforhold med henblik på at bestemme hvilke erfaringer, der bør søges udnyttet i Fællesskabet;
- c) at centralisere oplysningerne under hensyn til de forhåndenværende informationskanaler i medlemsstaterne og sikre udvekslingen af oplysninger mellem de organer, der fastlægger og gennemfører foranstaltninger med henblik på social integration, og med dem, der repræsenterer de handicappede.

III. Kommissionen opfordres til inden udgangen af 1984 at udarbejde en rapport om arbejdet vedrørende foranstaltningerne på fællesskabsniveau samt en endelig rapport inden udgangen af 1986.

KOMMISSION

DET EUROPÆISKE KUL- OG STÅLFÆLLESSKABS REGNSKABER FOR 1979 OG 1980

I overensstemmelse med de forpligtelser, som Kommissionen på EKSFs vegne har påtaget sig i forbindelse med långivning, offentliggøres her følgende EKSF-regnskaber udarbejdet inden for rammerne af artikel 78 d) i traktaten om oprettelse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab:

- Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs status pr. 31. december 1980 og 31. december 1979;
- driftsregnskaber for årene afsluttet 31. december 1980 og 31. december 1979;
- regnskab over overskudsfordelingen for årene afsluttet 31. december 1980 og 31. december 1979.

Disse regnskaber ledsages af den i EKSF-traktatens artikel 78 f), stk. 5, foreskrevne beretning fra Revisionsretten vedrørende EKSFs finansoperationer for året 1980 med undtagelse af de administrative indtægter og udgifter.

STATUS PR. 31. DECEMBER 1980 OG 31. DECEMBER 1979

(Beløb angivet i europæiske regningsenheder)

AKTIVER

	1980	1979
Kassebeholdning og beholdninger hos centralbanker	5 760 379	466 829
Tilgodehavender hos pengeinstitutter på anfordring	24 838 983	24 060 906
på tid eller på opsigelse	523 345 753	424 331 208
	548 184 736	448 392 114
Værdipapirer (note 1)	264 243 139	206 634 624
Udlån (note 2)	5 514 673 415	4 793 911 983
Amortisable emissionsomkostninger og overkurser (note 3)	72 722 065	70 902 275
Indlån i banker til forfaldne, men endnu ikke indløste kuponer og obligationer	55 471 293	40 376 952
Jord og fast ejendom (note 4)	286 389	260 752
Andre aktiver (note 5)	25 201 409	32 069 955
Reguleringskonti (note 6)	155 563 851	128 356 011
	6 642 106 676	5 721 371 495

PASSIVER

	1980	1979
Forfaldne kuponer og obligationer, som endnu ikke er indløst	55 471 223	40 376 859
Gæld til pengeinstitutter på anfordring på tid eller på opsigelse	—	8 268 671
Lang- og mellemfristet gæld (note 7)	5 405 735 297	4 675 047 371
Andre passiver	14 823 929	3 850 471
Reguleringskonti (note 8)	224 587 699	166 822 885
Samlede forpligtelser over for tredjemand	5 700 618 148	4 894 366 257
Forpligtelser til EKSF's aktionsbudget (note 9)		
Finansiel støtte	376 741 857	310 021 337
Andre forpligtelser	119 259 059	105 033 906
	496 000 916	415 055 243
Reserver: (note 10)		
Garantifonden	260 000 000	230 000 000
Særlig reserve	143 500 000	140 000 000
Den tidligere pensionsfond	41 847 043	41 530 962
	445 347 043	411 530 962
Ikke-formålsbestemt saldo	140 569	419 033
	6 642 106 676	5 721 371 495

Det europæiske Kul- og Stålfællesskab
Kommissionen for De europæiske Fællesskaber

François-Xavier ORTOLI

Næstformand for Kommissionen

A. NICOLETTI

Generaldirektør Lån og investering

Omstående noter, der refererer til regnskaberne pr. 31. december 1980, er en integrerende del af disse regnskaber. Med hensyn til noterne til regnskaberne pr. 31. december 1979 henvises der til EKSF-finansberetningen for året 1979.

Opstillingen af regnskaberne pr. 31. december 1980 er blevet ændret i forhold til 1979. For at gøre det muligt at sammenligne de to årsregnskaber offentliggøres regnskaberne pr. 31. december 1979 i den udformning, regnskaberne pr. 31. december 1980 har fået. Regnskaberne pr. 31. december 1979 med bilag er offentliggjort i deres tidligere udformning i EKSF-finansberetningen for året 1979.

UDGIFTER OG INDTÆGTER FOR ÅRENE AFSLUTTET 31. DECEMBER 1980 OG 31. DECEMBER 1979

(Beløb angivet i europæiske regningsenheder)

UDGIFTER

	1980	1979
Renteudgifter	429 401 595	363 208 185
Provisioner	3 870 354	3 864 210
Fast beløb til administration (note 11)	5 000 000	5 000 000
Regulering for tab på debitorer og henlæggelser til diverse risici vedrørende EKSFs aktiviteter	11 572 097	800 000
Regulering af værdien af værdipapirer (note 12)	580 265	10 387 724
Tab på værdipapirer (note 13)	941 235	—
Amortisering af emissionsomkostninger og overkurser (note 3)	16 052 529	14 510 254
Andre udgifter	439 909	462 587
Udgifter til forskning	40 962 596	33 101 821
Udgifter til omskoling	35 667 540	33 020 436
Udgifter til kokskul og kul til højovne	10 942 478	4 570 486
Udgifter til rentetilskud i henhold til artikel 54	7 437 504	5 374 622
Udgifter til rentetilskud i henhold til artikel 56	10 593 799	6 399 500
Kurstab	1 691 396	297 923
Driftsoverskud	114 483 290	104 050 368
	689 636 587	585 048 116

INDTÆGTER

	1980	1979
1. Renter (note 14)	538 682 392	445 380 452
2. Gevinst på tilbagekøbte obligationer (note 7)	4 110 303	2 739 281
3. Andre indtægter	2 239 285	4 514 726
4. Afgifter og bøder (note 15)	116 604 607	104 041 363
5. Gevinst i henhold til omsætningsaktiver	—	372 294
6. Bidrag fra medlemsstaterne	28 000 000	28 000 000
	689 636 587	585 048 116

**Det europæiske Kul- og Stålfællesskab
Kommissionen for De europæiske Fællesskaber**

François-Xavier ORTOLI
Næstformand for Kommissionen

A. NICOLETTI
Generaldirektør Lån og investering

**FORDELING AF DRIFTSOVERSKUDET FOR ÅRENE AFSLUTTET 31. DECEMBER 1980 OG
31. DECEMBER 1979**

(Beløb angivet i europæiske regningsenheder)

	1980	1979
Ikke fordelt overskud pr. 1. januar	419 033	113 045
Årets driftsoverskud — til fordeling	114 483 290	104 050 368
Til fordeling i alt	114 902 323	104 163 413
Henlæggelser til: (note A)		
Garantifonden	30 000 000	30 000 000
Særlige reserve	3 500 000	1 500 000
Tidligere pensionsfond	316 081	468 300
Finansiel støtte	66 720 520	42 937 063
Andet	14 225 153	28 839 017
	114 761 754	103 744 380
Ikke fordelt overskud pr. 31. december	140 569	419 033

Noter til regnskaberne 31. december 1980

(Beløb angivet i europæiske regningsenheder)

A. FREMLÆGGELSE AF REGNSKABER

Det europæiske Kul- og Stålfællesskab (EKSF) blev oprettet i overensstemmelse med traktaten af 18. april 1951. I henhold til traktatens bestemmelser har EKSF til opgave at bidrage til den økonomiske udvikling i medlemsstaterne ved oprettelse af et fælles kul- og stålmarked. EKSFs midler hidrører hovedsagelig fra afgifter og lån optaget på de offentlige markeder og direkte banklån.

I regnskabet pr. 31. december 1980 indgår fordelingen af driftsoverskuddet for 1980.

Opstillingen af regnskaberne pr. 31. december 1980 er baseret på Kommissionens forslag til direktiv vedrørende bankers og andre pengeinstitutters årsregnskaber.

Regnskaberne pr. 31. december 1979 er stillet op på en sådan måde, at de kan sammenlignes med regnskaberne pr. 31. december 1980.

Ved årets udgang afspejler de forpligtelser, som finansieres af årets bevillinger, forpligtelser, som er indgået i løbet af året, og som gennemføres af EKSF til omskolingsforanstaltninger og til den tekniske og økonomiske forskning. De reelle udgifter til disse transaktioner genopføres i driftsregnskabet for det år, hvor udgifterne er blevet afholdt.

B. DE VIGTIGSTE ANVENDTE REGNSKABSPRINCIPPER

EKSF anvender den europæiske regningsenhed (ERE) som måleenhed i opstillingen af regnskaberne. ERE er godkendt af De europæiske Fællesskabers ministerråd og defineres som svarende til summen af følgende af medlemsstaternes valutaer

D-Mark	0,828
£ sterling	0,0885
franske francs	1,15
lire	109,00
gylde	0,286
belgiske francs	3,66
luxembourgiske francs	0,14
danske kroner	0,217
irske £	0,00759.

Følgende modværdier af ERE blev anvendt i forbindelse med statusregnskabet pr. 31. december 1980:

D-Mark	2,56556
£ sterling	0,549110
franske francs	5,93916

lire	1217,30
gylden	2,79081
belgiske francs	41,3351
luxembourgiske francs	41,3351
danske kroner	7,88723
irske £	0,690185
US \$	1,30963
schweizerfrancs	2,31477
canadiske \$	1,55950.

Indtil 1979 blev overskud eller underskud, der ikke var realiseret ved årets udgang som følge af omregningen til ERE af konti baseret på de enkelte medlemsstaters valutaer, taget i betragtning i fastsættelsen af overskuddet. Fra 1980 overføres disse overskud eller underskud til statusregnskabet til posten »Reguleringskonti«.

C. FORKLARENDE NOTER TIL VISSE AF POSTERNE PÅ REGNSKABERNE

1. Værdipapirer

Beholdningen består hovedsagelig af statsobligationer og tilbagekøbte EKSF-obligationer.

Disse værdipapirer er værdiansat til den laveste værdi af den gennemsnitlige anskaffelses- og markedspris.

Pr. 31. december 1980 udgjorde den bogførte værdi af beholdningen af tilbagekøbte EKSF-obligationer 67 555 097.

Tilbagekøbte EKSF-obligationer, der forfalder i det år, som følger efter afslutningen af statusregnskabet, fradrages obligationerne i omløb og trækkes ud af markedet.

2. Udlån

Pr. 31. december 1980 var der 1 240 lånesager.

Genudlån fordelt på valutaer

US \$	2 203 092 264	
D-Mark	1 449 917 312	
franske francs	518 043 628	
schweizerfrancs	473 283 048	
luxembourgiske francs	179 299 216	
belgiske francs	168 765 684	
gylden	127 512 783	
£ sterling	95 836 046	
lire	70 011 270	
canadiske \$	48 092 337	
europæiske monetære enheder	14 644 234	
regningsenheder	7 206 412	5 355 704 234

Andre udlån

Lån af den særlige reserve til finansiering af sociale boliger	131 467 411	
Lån af pensionsfonden til De europæiske Fællesskabers tjenestemænd til opførelse af boliger	21 665 854	
Lån af pensionsfonden til Frioul Iron Industry	3 696 706	
Lån af den særlige reserve til teknologisk og økonomisk forskning	1 934 828	
Lån af den særlige reserve til omskoling	204 382	158 969 181
		<u>5 514 673 415</u>

Fordelingen af disse lån efter lande er følgende:

Det forenede Kongerige	1 765 302 810
Frankrig	1 192 992 181
Tyskland	1 182 479 041
Italien	839 744 797
Belgien	164 174 742
Luxembourg	160 356 061
Nederlandene	135 071 464
Danmark	28 981 409
Irland	17 278 822
Tredjelande	6 626 234
Lån til De europæiske Fællesskabers tjenestemænd til opførelse af boliger	21 665 854
	<u>5 514 673 415</u>

Fordelingen af disse lån efter vigtigste garantiordning:

Lån garanteret af medlemsstaterne	2 391 947 019
Lån garanteret af banker	957 344 314
Lån garanteret ved pantebreve	981 226 645
Lån garanteret af virksomheder	1 094 109 952
Andre garantier	26 677 138
Lån uden garanti (ydet til pengeinstitutter i forbindelse med finansiering af sociale boliger og omstillingslån)	63 368 347
	<u>5 514 673 415</u>

Der er foretaget visse reguleringer for at tage hensyn til potentielle risici i forbindelse med visse fordringer.

3. Amortisable emissionsomkostninger og overkurser

Emissionsomkostninger og andre omkostninger i forbindelse hermed amortiseres over de respektive låneoptagelsers løbetid.

4. Jord og fast ejendom

EKSF ejer en ejendom i Washington DC, som indgår i den formue, som skal garantere dets transaktioner. Ejendommen er udlejet til De europæiske Fællesskaber.

5. Andre aktiver

Pr. 31. december 1980 kan »andre aktiver« opdeles som følger:

Tilgodehavende afgifter	6 782 814
Tilgodehavende bidrag fra medlemsstaterne	15 677 455
Andet	2 741 140
	<u>25 201 409</u>

6. Reguleringskonti — aktiver

Denne post omfatter ikke forfaldne renter og provisioner af garantier pr. 31. december 1980: i alt 137 802 810.

Afgifterne for november og december 1980, som forfalder efter den 31. december 1980 og udgør 17 761 041, indgår ligeledes i denne post.

7. Lang- og mellemfristet gæld

Pr. 31. december 1981 udgjorde EKSFs lang- og mellemfristede gæld 5 405 735 297 fordelt på 265 lån optaget til forskellige rentesatser på kapitalmarkederne. Disse lån forfalder i perioden mellem 1981 og 2002.

Fordelingen af disse lån efter valutaer:

US \$	2 155 628 611
D-Mark	1 483 769 064
franske francs	522 490 368
schweizerfrancs	508 473 844
belgiske francs	176 272 708
luxembourgiske francs	175 807 250
gylden	130 300 523
£ sterling	122 744 077
lire	68 512 282
canadiske \$	48 092 337
regningsenheder	14 644 233
	<u>5 405 735 297</u>

Beholdningen af tilbagekøbte EKSF-obligationer pr. 31. december 1980, hvis pålydende værdi udgør 35 092 869, og som forfalder i 1981, er blevet indfriet, og der er bogført en gevinst på 4 110 303.

8. Reguleringskonti — passiver

Denne post omfatter ikke-forfaldne renter og provisioner af optagne lån pr. 31. december 1980: i alt 211 277 410.

Ikke-realiserede gevinster ved omregning, der beløber sig pr. 31. december 1980 til 13 310 289, indgår ligeledes i denne konto.

9. Forpligtelser i forbindelse med EKSFs aktionsbudget

Pr. 31. december 1980 var den af Kommissionen fastsatte fordeling som følger:

Finansiel støtte (indgåede forpligtelser)

Omskolingsforanstaltninger	215 278 490	
Teknologisk og økonomisk forskning	77 991 683	
Godtgørelse af renter af lån til omstilling (56)	43 709 213	
Godtgørelse af renter af lån til virksomheder (54)	35 879 757	
Støtte til kokskul og kul til højevne	3 882 714	376 741 857

Andre (endnu ikke indgåede forpligtelser)

Teknologisk og økonomisk forskning	8 557 536	
Godtgørelse af renter af lån til omstilling (56)	36 656 363	
Godtgørelse af renter af lån til virksomheder (54)	15 045 160	
Budgettet for 1981	40 000 000	
Regulering	19 000 000	119 259 059
I alt		<u>496 000 916</u>

Pr. 31. december 1980 opdelttes tildelingerne i årets løb og ved årets udgang på følgende måde:

	<i>Finansiel støtte</i>	<i>Andre</i>
Saldo pr. 31. december 1979	310 021 337	105 033 906
Tildelinger i årets løb	66 720 520	(11 774 847)
Tildelinger ved årets udgang	—	26 000 000
Saldo pr. 31. december 1980	<u>376 741 857</u>	<u>119 259 059</u>

10. Reserver

Midlerne til garantifonden og den særlige reserve hidrører fra EKSFs driftsoverskud. Fordelingen fastsættes af Kommissionen.

Den tidligere pensionsfond repræsenterer summen af de pensionsforpligtelser, der påhvilede EKSF før den 5. marts 1968. Efter denne dato er pensionsforpligtelserne til tjenestemændene overtaget af medlemsstaterne.

11. Fast beløb til administration

EKSF bidrog med et fast beløb på 5 000 000 til det administrative budget for Kommissionen for De europæiske Fællesskaber.

12. Regulering af værdien af værdipapirer

Ifølge de af EKSF anvendte bogføringsprincipper skal beholdningen af værdipapirer og tilbagekøbte obligationer værdiansættes til den laveste værdi af den gennemsnitlige

anskaffelses- og markedspris. I henhold til disse principper har EKSF bogført en regulering af værdien på 580 265 for at værdiansætte beholdningen til markedsværdien pr. 31. december 1980.

13. Tab på værdipapirer

EKSF bogfører tab og/eller gevinster på værdipapirer under hensyntagen til anskaffelsesprisen bortset fra den regulering, der foretages ved årets slutning.

14. Renteindtægter

Pr. 31. december 1980 omfatter denne post renteindtægter af udlån til et beløb af 445 275 491, renter af indlån til et beløb af 68 862 988 og renteindtægter af værdipapirer med fast rente til et beløb af 24 543 913.

15. Afgifter

I henhold til traktaten er EKSF bemyndiget til at opkræve en afgift af kul- og stålproduktionen i Fællesskabet. Fællesskabets gennemsnitspriser på de forskellige produkter, som pålægges afgift, udgør beregningsgrundlaget. Afgiftssatsen, som skal anvendes fra 1. januar 1980 er 0,31 %. I 1979 udgjorde denne sats 0,29 %.

16. Andre forbindelser

Pr. 31. december 1980 havde Kommissionen uigenkaldelige forpligtelser vedrørende endnu ikke udbetalte udlån til et beløb af 7 849 174.

17. Afgivne garantier

EKSF garanterer lån ydet af tredje part til forskellige virksomheder, og disse garantier er igen sikret af garantier til EKSF. De afgivne garantier pr. 31. december 1980 beløber sig til 7 795 569.

18. Forpligtelser i medfør af endnu ikke afviklede terminsforretninger

Pr. 31. december 1980 havde EKSF indgået »swap operationer«, som indebar forpligtelser til at købe valuta på termin til et beløb af 44 841 273 og forpligtelser til at sælge på termin til et beløb af 46 453 408.

Beretning af Revisionsretten for De europæiske Fællesskaber vedrørende regnskab for Det europæiske Kul- og Stålfællesskab 31. december 1980

1. Denne beretning vedrører EKSFs finansielle virksomhed i regnskabsåret 1980, med undtagelse af virksomhed, der vedrører administrationsudgifter og indtægter på administrationskonti. Beretningen er udarbejdet i overensstemmelse med artikel 78, stk. 5, i traktaten om oprettelse af Det europæiske Kul- og Stålfællesskab, ændret ved artikel 8 i traktat af 22. juli 1975 om ændring af visse finansielle bestemmelser i traktaterne om oprettelse af De europæiske Fællesskaber og traktaten om oprettelse af et fælles Råd og en fælles Kommission for De europæiske Fællesskaber. Som fastsat i disse bestemmelser vedrører beretningen den formelle rigtighed af anden regnskabsføring end den, der vedrører administrationsudgifter og indtægter på administrationskonti, samt Den høje Myndigheds økonomiske forvaltning deraf. Administrationsudgifter og indtægter på administrationskonti behandles i Revisionsrettens Årsberetning om Fællesskabernes almindelige budget.

2. Revisionsretten har til gennemførelse af sin opgave revideret EKSFs regnskabsføring samt regnskaberne pr. 31. december 1980. Årsregnskabet er blevet vurderet efter bestemmelserne i Kommissionens forslag til Rådets direktiv vedrørende bankers og andre penge- og finansieringsinstitutters årsregnskaber. Skønt Rådet endnu ikke har vedtaget dette forslag, har Kommissionen med Revisionsrettens indforståelse fundet det hensigtsmæssigt at følge det ved udarbejdelsen af EKSFs årsregnskab, da EKSFs virksomhed kan sammenlignes med et penge- og finansieringsinstituts virksomhed.

3. Det er Revisionsrettens opfattelse, at årsregnskabet for 1980 af giver et rigtigt og pålideligt billede af Det europæiske Kul- og Stålfællesskabs finansielle stilling pr. 31. december 1980 og af resultatet af dets virksomhed i regnskabsåret 1980. Udformningen af årsregnskabet er blevet ændret i forhold til det foregående regnskabsår for at være i overensstemmelse med den udformning, der er krævet i forslaget til Rådets direktiv vedrørende bankers og andre penge- og finansieringsinstitutters årsregnskaber.

Vurderingsreglerne er de samme som for det foregående regnskabsår med undtagelse af den ændring, der er forklaret i note B i bilaget, som Retten er indforstået med, og som vedrører behandling af omregningsforskelle.

Luxembourg, den 30. juni 1981.

M. MURPHY
Formand

P. GAUDY
Medlem

II

(Forberedende retsakter)

KOMMISSION

HANDICAPPEDES SOCIALE INTEGRATION —

IVÆRKSÆTTELSE AF NYE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER

(Forelagt Rådet af Kommissionen den 4. november 1981)

I. FÆLLESSKABETS BIDRAG TIL DET INTERNATIONALE HANDICAPÅR

1. Det internationale handicapår 1981 er en særlig anledning og indebærer en forpligtelse for Fællesskabet til at gøre en større indsats til fordel for handicappede. I marts 1981 gav Europa-Parlamentet udtryk for sit engagement på dette område og opfordrede medlemsstaterne og fællesskabsinstitutionerne til at vedtage en lang række foranstaltninger til fremme af de handicappedes økonomiske, sociale og erhvervsmæssige integration ⁽¹⁾. I juli 1981 færdigbehandlede Det økonomiske og sociale Udvalg sin udtalelse ⁽²⁾ om de handicappedes situation og problemer og fremsatte ligeledes en række forslag til foranstaltninger på området.

2. For at markere det internationale handicapår har Kommissionen haft ansvaret for en række aktiviteter og møder både i medlemsstaterne og på fællesskabsplan. Formålet med de seminarer og konferencer, som Kommissionen arrangerede for eksperter i Luxembourg i juni om mobilitet og boligforhold, i Mulhouse i oktober om støtte fra Den europæiske Socialfond til handicappede og i Noordwijkerhout, ligeledes i oktober, om unge

handicappedes overgang til voksen- og arbejdslivet, var at videreføre Kommissionens igangsværende foranstaltninger på en række særlige områder. Kommissionen er imidlertid af den opfattelse, at dens væsentligste bidrag til det internationale handicapår bør bestå i en mere integreret langsigtet plan for Fællesskabets indsats til fordel for handicappede i de kommende år.

3. Med nærværende meddelelse fremsættes der nogle nye forslag til Fællesskabets indsats med henblik på at fremme de handicappedes sociale integration. Det er tanken hermed at bygge videre på og supplere den igangsværende indsats på dette område på fællesskabsplan, og at supplere de foranstaltninger, der tager sigte på at fremme forebyggelse af fysiske og psykiske handicaps samt udvikling af tekniske hjælpemidler ⁽³⁾. Denne meddelelse bør også ses i sammenhæng med foranstaltninger på andre områder af Fællesskabets beskæftigelses- og socialpolitik, der tager sigte på at forbedre den samlede befolknings leve- og arbejdsvilkår. Den forestående rapport om Fællesskabets handlingsprogram for fattigdomsbekæmpelse vil være særdels relevant i denne forbindelse.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets beslutning vedrørende handicappedes økonomiske, sociale og erhvervsmæssige integration i det europæiske Fællesskab, vedtaget den 15. marts 1981 (EFT nr. C 77 af 6. 4. 1981, s. 27).

⁽²⁾ Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de handicappedes situation og problemer, Soc. 63 af 2. juli 1981.

⁽³⁾ F.eks. på områderne medicinsk og ergonomisk forskning, sikkerhed på arbejdspladsen og miljø- og forbrugerbeskyttelse. Jf. også den anden og den tredje handlingsplan på området videnskabelig og teknisk information og dokumentation (IDST).

II. DEN HANDICAPPEDES SOCIALE INTEGRATION

4. Handicappede har lige så megen ret som andre til at deltage i og bidrage til alle sider af det økonomiske, sociale og politiske liv. De handicappedes sociale integration, der sætter dem i stand til at udøve deres rettigheder, er et mål, som alle medlemsstaterne går ind for. Det forudsætter, at der gøres en indsats for at fjerne de barrierer, som udelukker de handicappede fra at deltage i livet i deres samfund, ikke alene ved hjælp af særlige kompenserende ydelser eller revalideringsforanstaltninger, men også ved, at der tages hensyn til de handicappedes behov uanset arten af deres handicaps, når man planlægger og udformer de sociale strukturer, der påvirker deres leve-, uddannelses- og arbejdsmiljø. De handicappedes sociale integration bør derfor til stadighed være et aspekt, der tages hensyn til på en lang række politiske områder.

5. Den sociale integration er desuden en proces, der kræver en indsats af både handicappede og ikke-handicappede. Den kræver aktiv medvirken af de handicappede selv og eventuelt af deres familier, når der skal træffes og iværksættes beslutninger, der berører dem. Ligeledes kræver den, at den brede offentlighed får oplysning om årsagerne til og problemerne i forbindelse med handicaps og om, hvordan den kan bidrage til at overvinde virkningerne af disse.

6. Bortset fra den mere generelle, principielle begrundelse for at føre en politik, der tager sigte på social in-

tegration, er det klart, at revalideringsforanstaltninger sammen med en indsats for at afhjælpe de sociale følger af handicapet kan føre til betydelige sociale og økonomiske fordele for hele samfundet, ikke mindst, fordi udgifterne til sociale ydelser, offentlig bistand og bekestelige former for institutionspleje derved nedbringes.

7. Under de nuværende økonomiske forhold er det ikke tilstrækkeligt at sikre, at de handicappede ikke kommer til at bære en urimelig stor del af byrden i den økonomiske nedgangsperiode. Både af økonomiske og sociale årsager er det væsentligt at bevare det mindstemål af ydelser intakte, som er den absolutte forudsætning for, at mange handicappede kan føre et mere eller mindre uafhængigt liv, og at den økonomiske byrde for samfundet kan begrænses til et minimum. Med hensyn til beskæftigelsen øger de voksende vanskeligheder på arbejdsmarkedet, som ikke blot rammer de handicappede, behovet for en indsats for at fordele beskæftigelsesmulighederne mere rimeligt og for at give alle mulighed for at bidrage produktivt og kreativt til det økonomiske liv.

8. Ligeledes kan indførelsen af nye informationsteknologier – selv om de forøger usikkerheden på arbejdsmarkedet – udnyttes af samfundet til især at fremme den sociale integration af handicappede og skabe nye muligheder for mobilitet og beskæftigelse på områder, hvor disse ikke fandtes i forvejen.

III. FRA TEORI TIL PRAKSIS

9. I årenes løb har Fællesskabet ligesom forskellige internationale organisationer spillet en væsentlig rolle inden for forskning og afprøvning af forskellige metoder til at lette de handicappedes sociale integration i form af aktiviteter på områder som almen uddannelse, erhvervsuddannelse, beskæftigelse, transport, boligforhold osv. (1). Kommissionen finder ikke, at Fællesskabets indsats bør være en gentagelse af de forskellige internationale resolutioner og konventioner, som indeholder minimumsnormer og grundlæggende principper på de forskellige politiske områder, der berører de handicappede, og som medlemsstaterne allerede har tiltrådt. Den praktiske gennemførelse af disse er imidlertid et fællesskabsanliggende.

Fællesskabet har ydet et væsentlig bidrag i form af økonomiske støtte fra Den europæiske Socialfond til erhvervsuddannelses- og revalideringsprogrammer i medlemsstaterne. I forbindelse med disse tilskud blev der givet højeste prioritet til ordninger og foranstaltninger, der indeholder fornyende elementer eller gennemføres i ugunstigt stillede områder af Fællesskabet. Reglerne for Den europæiske Socialfonds virksomhed skal revideres i løbet af 1982. Det er dog ikke tanken med denne meddelelse at foregribe resultaterne af denne revision, og den er heller ikke et forsøg på at indføre en ny form for økonomisk bistand fra Fællesskabets side, f.eks. til kapitalinvesteringsprojekter eller indtægtsstøtte til handicappede. Kommissionen er tværtimod af den opfattelse, at Fællesskabet i øjeblikket med størst udbytte kan koncentrere sine anstrengelser om de problemer, der opstår i forbindelse med iværksættelsen af foranstaltninger med henblik på social integration, og om den praktiske udnyttelse af erfaringerne med foranstaltninger på dette område, der indeholder fornyende elementer.

(1) Jf. Bilag II: Rapport om det forberedende arbejde til det internationale handicapår.

Der er tale om tre forskellige problemkomplekser:

- spredning af resultaterne af de seneste forsknings- og forsøgsprojekter;
- tilpasning af eksempler på nye metoder, der med held er anvendt andre steder, til de lokale forhold i de forskellige faser, hvor politikken udformes, planlægges og gennemføres;
- koordination og gensidig styrkelse af de forskellige sektorer og myndigheder, der har ansvaret for udviklingen af samordnet strategi for den sociale integration.

10. Disse problemer har vist sig at være særlig akutte inden for lokalsamfundene. Det er tilmed på dette område, de lokale myndigheder i de fleste medlemsstater i vid udstrækning er selvstyrende eller har et administrativt ansvar inden for mange af de sektorer, der er direkte inddraget i de handicappedes sociale integration. Det er desuden i lokalsamfundet, der kan træffes de mest effektive foranstaltninger for at sikre dels en større medvirken i beslutningstagningen fra de handicappedes og deres familiers side, dels medinddragelse af andre organer i arbejdet, herunder frivillige organisationer, undervisnings- og uddannelsesinstitutioner, rådgivningsorganer samt arbejdsmarkedets parter.

11. Selv om der findes adskillige eksempler på effektive og nye foranstaltninger til fremme af de handicappedes sociale integration på lokalt plan, har det helt klart vist sig, at de fleste fornyelser inden for et givet område, som f.eks. beskæftigelse eller byplanlægning, er resultatet af initiativer og bidrag fra enkeltpersoner, der er

beskæftiget på det pågældende område. I visse tilfælde kan det forekomme, at en given fornyende foranstaltning sætter en række andre spontane initiativer i gang. Der er imidlertid kun få eksempler på en samordnet planlægning mellem de forskellige sektorer eller på systematiske forsøg inden for lokalsamfundet på at drage nytte af erfaringer med nye fremgangsmåder andetsteds fra på en lang række politiske områder ⁽¹⁾.

12. Der er Kommissionen opfattelse, at en særligt udpeget koordineringsgruppe vil kunne yde et væsentligt bidrag til en samordnet indsats på lokalt plan, hvis det lykkes gruppen at få såvel de handicappede selv som planlæggerne i de lokale administrationer, fagfolk som f.eks. erhvervsvejledere og ansatte i sundhedssektoren, de lokale arbejdsgivere, fagforeninger og frivillige organisationer til at nære tillid til og støtte det arbejde, gruppen udfører. Der er behov for en aktiv medvirken af alle disse medlemmer af lokalsamfundet, hvis der skal gøres fremskridt på alle de områder, integrationen omfatter, og ikke mindst hvis de unge handicappede skal forberedes effektivt til voksen- og arbejdslivet. Desuden ville selv eksistensen af en sådan koordineringsgruppe være et udtryk for lokalsamfundets engagement i en samordnet indsats for at løse problemerne, og den ville samtidig være et forbindelsesled, hvis erfaringer nye initiativtagere til enhver tid ville kunne trække på.

(1) Der er blevet peget på dette i konklusionerne af den første fase af OECD's arbejde (CERI) om unge handicappede: jf. »The Education of the Handicapped Adolescent: Integration in the School«, OECD 1981 (især kapitlerne II, III og X i del I).

IV. IVÆRKSÆTTELSE AF NYE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER

13. Kommissionen finder, at der på trods af de betydelige finansielle begrænsninger, der i øjeblikket består med hensyn til at udvide ordningerne for handicappede, er store muligheder for at bedre de handicappedes sociale integration på grundlag af de principper, der er anført i kapitel II, ved hjælp af samordnede og nye foranstaltninger på lokalt plan. Dette generelle mål bør være ledetråden for Fællesskabets indsats til fordel for handicappede i den næste femårsperiode og vil bl.a. imødekomme Rådets ønske om »at styrke de lokale myndigheders og serviceorganers rolle med henblik på at gøre den erhvervsmæssige revalidering af de handi-

cappede mere effektiv og at fremme deres sociale integration ⁽¹⁾.

14. Med dette mål for øje finder Kommissionen det nødvendigt, at der tages en række nye, indbyrdes sammenhængende initiativer, hvor de eksisterende foranstaltninger kombineres med iværksættelsen af nye. Der foreslås:

- i) oprettelse af et fællesskabsnet af lokale fornyende foranstaltninger, der skal tjene som referencer og demonstrationsmodeller for udviklingen af politikken andre steder;

(1) Rådets konklusioner af 9. juni 1980.

- ii) indførelse af forbedrede systemer til udbredelse af oplysninger og udveksling af erfaringer mellem (og inden for) medlemsstaterne for at bidrage til udviklingen og evalueringen af nationale og lokale politikker og metoder;
- iii) tilrettelæggelse af en række undersøgelser og konferencer for at gennemgå udvalgte politiske emner med særlig relevans på lokalt plan med henblik på at opstille fælles retningslinjer for, hvorledes politikken i medlemsstaterne bør udvikle sig;
- iv) styrkelse af arbejdet i det eksisterende økonomiske net af revalideringscentre for at fremme samarbejdet mellem dem med hensyn til at finde frem til model-løsninger på nøgleproblemer og give centrene mulighed for at spille en mere aktiv rolle i udbredelsen af nye metoder til revalidering ⁽¹⁾;
- v) udbredelse af resultaterne af Fællesskabets pilotprojekter på boligområdet, der har til formål at fremme de handicappedes sociale integration og planer for det videre arbejde på dette område ⁽²⁾.

15. Der vil blive lagt særlig vægt på at koordinere disse fem aktioner og på at fremme samarbejdet mellem de personer, der er direkte involveret i disses gennemførelse. Desuden bør andre relevante og allerede eksisterende aktioner på fællesskabsplan, især inden for medicinsk forskning, tekniske hjælpemidler og transport, indgå i dette arbejde, og i fremtiden bør der i højere grad fokuseres på problemerne vedrørende udbredelse og generalisering af de indvundne erfaringer.

16. Nettet af fornyende aktioner på lokalt plan bør oprettes for en fireårs-periode fra og med 1983. De nærmere enkeltheder om, hvordan dette net skal tilrettelægges, er anført i bilag I. Det vigtigste formål med nettet vil være at fremme indførelsen af nye metoder på lokalt plan samt at vurdere disse, idet der lægges særlig vægt på at koordinere de forskellige serviceordninger – såvel planlægning som formidling – der fremmer de handicappedes sociale integration. Fællesskabet yder finansiel støtte til koordineringsgruppen og evaluerings-

⁽¹⁾ Jf. »Erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæmmede«; rapport om Fællesskabets handlingsprogram, som Kommissionen oversendte til Rådet den 30. oktober 1979 (KOM(79) 572 endelig udg. af 26. oktober 1979).

⁽²⁾ Jf. første meddelelse vedrørende pilotforanstaltninger på boligområdet, som Kommissionen oversendte til Rådet den 17. september 1980 (KOM(80) 491 endelig udg. af 9. september 1980).

undersøgelserne inden for hvert område. Anden finansiel støtte udefra til de nye ordninger vil i princippet være udelukket, for at bestræbelserne kan koncentreres om aktioner, som på lang sigt kan fortsættes inden for rammerne af de midler, der normalt står til rådighed. Nettet skulle således sikre en intensiv udveksling af erfaringer mellem de forskellige områder og sætte Fællesskabet i stand til at foretage sammenlignende undersøgelser af de vigtigste emner i forbindelse med fornyelse og gennemførelse af politikken.

17. For at sikre, at de enkelte lande deltager fuldt ud i hele dette program, vil Kommissionen anmode medlemsstaterne om at udpege repræsentanter til en forbindelsesgruppe, der skal rådgive Kommissionen med hensyn til alle aspekter ved programmet, samt være et fortsat forbindelsesled mellem Kommissionen og de enkelte landes myndigheder.

18. Kommissionen vil også regelmæssigt drøfte foranstaltningernes udvikling med repræsentanterne for de største frivillige organisationer, der findes på europæisk plan. Kommissionen vil ligeledes sikre løbende kontakt med OECD og andre interesserede internationale organisationer, med henblik på at der inden for programmet tages hensyn til udviklingen uden for Fællesskabet.

19. Nye initiativer til fremme af skabelse af forbedrede informationssystemer vedrørende den sociale integration bør være egnede til på lang sigt at sikre en effektiv samling af de erfaringer, der er gjort inden for Fællesskabet og at stimulere fornyelsesprocessen på alle niveauer. Kommissionen vil især yde støtte til:

- i) oprettelse hovedsagelig til fordel for de politiske beslutningstagere af en europæiske fællesskabsdatabase vedrørende de handicappede, som skal forbinde beskæftigelse med uddannelse, læreruddannelse og andre dermed forbundne sektorer, og som for så vidt angår metoder vil bygge på erfaringerne fra Det europæiske center for udvikling af erhvervsuddannelse i Berlin og på Informationsnettet for uddannelse i Fællesskabet (EURYDICE);
- ii) oprettelse af et informationsnet på fællesskabsplan mellem de lokale myndigheder. Arbejdet skal i første omgang koncentreres om et begrænset antal planlægnings spørgsmål, som opstår i forbindelse med nettet af foranstaltninger på lokalt plan, og som direkte indvirker på de handicappedes forhold;
- iii) initiativer, der skal sikre regelmæssige kontakter og samarbejde på fællesskabsplan mellem frivillige organisationer og sammenslutninger, som repræsen-

terer de handicappede, og som arbejder på at fremme de handicappedes medvirken ved beslutningstagningen på alle niveauer.

Foranstaltningerne på dette område vil blive gennemført i nær sammenhæng med de foranstaltninger, der udvikles i forbindelse med videnskabelig og teknologisk information og dokumentation (IDST).

20. Igennem hele perioden vil der blive gennemført en række undersøgelser og konferencer vedrørende vigtige emner, der både har relation til praktiske erfaringer på lokalt plan og til udviklingen af den nationale politik (f.eks. lovgivning og gennemførelse af beskæftigelseskvoter for handicappede). Kommissionen vil udarbejde retningslinjer for aktioner i medlemsstaterne på de pågældende områder. Den første af disse konferencer, som vil finde sted i 1982, vil dreje sig om de lokale myndigheders ansvar med hensyn til at fremme den sociale integration; den vil indgå som et led i iværksættelsen af udviklingsforanstaltninger i de enkelte områder.

21. Det eksisterende centre vil spille Kommissionen om alle aspekter ved de nye foranstalt-

ninger. Især vil udviklingsforanstaltningerne i de enkelte områder give gode muligheder for at udbrede og vurdere resultaterne af den forskning og de foranstaltninger til udvikling af nye metoder, som centrene har udført. Det vil ligeledes være vigtigt at opretholde og styrke samarbejdet inden for selve nettet for at sikre, at det fornyende arbejde vedrørende emner som moduluddannelse og uddannelse af lærere fortsættes.

22. I slutningen af 1981 vil Kommissionen offentliggøre en evalueringsrapport om programmet for pilotprojekter om de handicappedes boligforhold. På grundlag af disse konklusioner vil Kommissionen opstille nye kriterier for støtte til andre pilotprojekter i fremtiden. Det forventes, at denne aktions indførelse blandt de øvrige foranstaltninger, der er beskrevet i nærværende meddelelse i høj grad vil betyde, at der på dette område vil kunne drages bedre nytte af erfaringerne med nye metoder i andre sektorer, ligesom de erfaringer, der er gjort på boligområdet, lettere vil kunne spredes til andre sektorer og anvendes der.

23. Kommissionen vil forelægge Rådet en rapport om udviklingen i foranstaltningerne på alle fem områder midt i den næste femårsperiode og en endelig rapport, når foranstaltningerne er afsluttet.

V. KONKLUSIONER

24. Kommissionen anmoder Rådet om, som et bidrag til det internationale handicapår og som et bevis på dets vilje til at øge indsatsen på fællesskabsplan over for handicappede i de kommende år at støtte Kommissionen i gennemførelsen af dette program ved at godkende de foranstaltninger, der tænkes gennemført på fællesskabsplan med henblik på at fremme de handicappedes sociale integration, efter de retningslinjer, der er anført i de foregående afsnit. Rådet anmodes ligeledes om for dets vedkommende at bekræfte, at de beskudne udgifter til de beskrevne foranstaltninger; som der er angivet detaljerede skøn over i vedlagte finansielle bilag, skal dækkes gennem en udvidelse af bevillingerne til de eksisterende budgetposter.

BILAG I

NETTET AF INDBYRDES SAMMENHÆNGENDE LOKALE FORNYENDE FORANSTALTNINGER

1. Nettet skal i givet fald bestå af et begrænset antal områder, som udvælges af vedkommende myndigheder i hver enkelt medlemsstat i samarbejde med Kommissionen. Derefter tilstræbes det at samle de lokale foranstaltninger til fremme af den sociale integration af handicappede i disse områder. Nettet kommer sammenlagt til at bestå af i alt 16—17 projekter, og målet er, at det skal give et godt billede af de forskelligartede områder i EF, herunder både nyere og ældre byområder samt forskellige former for landdistrikter. Det er hensigten at udvælge områder i hver enkelt deltagende medlemsstat, der nogenlunde svarer til gennemsnittet for den pågældende stat — set ud fra velstand, beskæftigelse og befolkningstæthed — samt med et »gennemsnits« ry, for så vidt angår den sociale integration. De udvalgte områder vil normalt falde sammen med landets administrative inddeling og bør om muligt have en befolkning på mellem 150 000 og 300 000, hvorved det bliver muligt at inddrage en lang række problemer, tjenesteydelser og former for social service, samtidig med, at det bliver muligt at koncentrere interessen omkring de forskellige former for særlig handicaps og behov, der måtte findes i det pågældende lokalsamfund.

2. Det første skridt vil bestå i nedsættelse af et rådgivende udvalg for hvert område. I udvalget er repræsentanter for de handicappede og deres familier samt repræsentanter for de vigtigste offentlige og private interesser, der er involveret i den sociale integration af handicappede og endelig repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og private velgørende organisationer. Derefter udpeges der en koordineringsgruppe, som det rådgivende udvalg skal godkende; denne gruppes ansvarsområde bliver at stimulere og støtte alle fornyende foranstaltninger i det pågældende område.

3. Målet vil være at fremme den sociale integration af de handicappede i de områder, der udgør nettet, gennem en samordnet indsats på lokalt plan eventuelt med støtte fra regionale eller statslige myndigheder; foranstaltninger bør gennemføres inden for i hvert fald følgende sektorer:

— *beskæftigelse*, der skal lægges særlig vægt på positive arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger i form af erhvervsvejledning og arbejdsformidling, muligheder for efteruddannelse eller omskoling, tilpasning af arbejdspladserne samt tilskyndelse til nyansættelser på det almindelige arbejdsmarked; desuden skal opmærksomheden rettes mod nye former for tilrettelæggelse af arbejdet, herunder kooperative virksomheder, delvis beskyttede værksteder i større virksomheder samt nye muligheder for hjemmearbejde;

— *tekniske hjælpemidler*, hvor der skal lægges særlig vægt på let adgang til alle mulige hjælpemidler med hensyn til undervisning, kommunikation og mobilitet, bedre oplysning om de disponible hjælpemidler, hvilket bidrag, den nye mikroelektroniske teknologi kan yde, vedligeholdelse af udstyr og oplæring i brugen af det, samt nye beskæftigelsesmuligheder, som kan komme på tale som følge af en teknologiske udvikling;

— *praktisk erhvervsuddannelse og forberedelse til voksenlivet*, hvor opmærksomheden især skal rettes mod de praktiske integrationsproblemer, navnlig øget ansættelse og uddannelse af lærere og behandlere, forældrenes aktive medvirken og tilvejebringelse af undervisningsmidler, praktisk oplæring med henblik på at kunne klare sig selv i samfundet, erhvervsvejledning samt moduluddannelser;

— *sundhed og velfærd*, hvor opmærksomheden især skal rettes mod vejledning i sundhedsmæssige spørgsmål, især for unge forældre, forebyggelse og tidlig erkendelse af sygdomme, støtte til dem, der ud over at have et fysisk eller psykisk handicap også har sociale og økonomiske problemer, samt kontinuitet i den sociale og sundhedsmæssige bistand, der er til rådighed for alle kategorier af handicappede, herunder tjenesteydelser i hjemmet;

— *transport, boligforhold og fysisk planlægning*, hvor der skal lægges særlig vægt på fjernelse af hindringer for mobiliteten og deltagelse i f.eks. erhvervsuddannelse og beskæftigelse. Opmærksomheden skal rettes mod byplanlægningspolitik, transportinfrastruktur og boligpolitik, der især har til formål at øge kontakten mellem handicappede og ikke-handicappede;

— *oplysning, kommunikation og bevidstgørelse af den brede offentlighed*, hvor der skal lægges særlig vægt på overalt i lokalsamfundet at udbrede kendskabet til og forståelsen for de handicappedes problemer, at fremkalde en positiv indstilling til deres integration, at fjerne enhver form for »stempling« af de handicappede, og at øge bevidstheden om behovet for samarbejde og koordinering af de offentlige og de private serviceordninger.

4. Kommissionen vil yde finansiel støtte til følgende aktiviteter:

— udgifterne til koordineringsgruppen: der bør afsættes et maksimalt årligt beløb til delvis dækning af de

- løbende udgifter til gruppen, medens resten afholdes af de ansvarlige myndigheder i det pågældende område;
- udgifterne til kontrol med og evaluering af projektet i området: der bør her ligeledes afsættes et årligt maksimumsbeløb til delvis dækning af udgifterne til en evalueringsgruppe, som udpeges med godkendelse af medlemsstaterne og af de rådgivende udvalg for det pågældende område;
- tilrettelæggelse af det indbyrdes samarbejde og udvekslingen af indhøstede erfaringer mellem projekterne i de forskellige medlemsstater, navnlig i form af oprettelse af et hensigtsmæssigt organ på fællesskabsplan.
-

BILAG II

RAPPORT OVER FORBEREDELSENE TIL DET INTERNATIONALE ÅR FOR
HANDICAPPEDE

INDLEDNING

Da De forenede Nationer tog initiativer til et internationalt handicapår (1981), ønskede de at øge *de handicappedes muligheder for på lige fod med deres medborgere at deltage i samfundslivet og få del i de goder, den økonomiske og sociale udvikling har skabt.*

Det er en af Fællesskabets målsætninger at medvirke hertil. Fællesskabet går dog et skridt videre og ønsker, at *de handicappede skal integreres i samfundet.* Allerede i 1969 var dette emnet for et arbejdsmandat, som Rådet gav Kommissionen. På grundlag af dette mandat arbejdede Kommissionen uafbrudt igennem lang tid med at fastsætte konsekvente og holdbare målsætninger og retningslinjer for en aktion. Arbejdet førte til iværksættelse i 1974 af et fælles handlingsprogram »Erhvervsmæssig revalidering af handicappede« og til finansiering i 1976 af pilotarbejder i forbindelse med opførelse og indretning af boliger. Disse aktiviteter fortsættes og gennemføres nu sideløbende med mere specifikke aktioner, som det er vanskeligt at få et samlet overblik over.

Ansvar for disse programmer og specifikke aktioner er fordelt på mange forskellige tjenestegrene i Kommissionen. For disse tjenestegrene er det internationale år for handicappede blevet anledningen til at indlede et samarbejde. Dette samarbejde er blevet fremmet ved, at der på fælles informationsmøder er skabt kontakt mellem repræsentanter for tjenestegrene og repræsentanter for handicaporganisationerne på europæisk niveau. Dette dokument illustrerer et aspekt af denne indsats.

I. FORANSTALTNINGERNE FREM TIL 1979 OG DEN SENESTE UDVIKLING PÅ DE ENKELTE OMRÅDER

Statistik

1. G. Rouaults undersøgelse »Les handicapés et leur emploi« (de handicappede og deres beskæftigelse) ⁽¹⁾ har vist, at der kun foreligger statistisk materiale om de personer, som er omfattet af særlige foranstaltninger (f.eks. pension, uddannelse, arbejdsformidling); da disse foranstaltninger adskiller sig fra hinanden, er oplysningerne herom ikke sammenlignelige, hvorfor der ikke kan udarbejdes en samlet oversigt. Det er imidlertid vigtigt at have et overblik over de foreliggende oplysninger. Eurostat har i 1980 indledt en ajourføring af den i 1978 offentliggjorte undersøgelse, der er baseret på perioden 1974—1976.

Toldbestemmelser

2. Fællesskabet har iværksat »Nairobi-protokollen«, der blev vedtaget på UNESCOs generalforsamling i 1976 vedrørende toldfri indførsel af hjælpemidler til blinde og andre handicappede:

- a) protokollen blev undertegnet af Fællesskabet på basis af Rådets afgørelse 79/505/EØF af 8. maj 1979 ⁽²⁾;
- b) fællesskabsbestemmelserne blev ændret ved forordning (EØF) 1028/79 af 8. maj 1979 ⁽²⁾;
- c) betingelserne for opnåelse af toldfritagelse er nærmere fastsat i forordning (EØF) 2783/79 af 12. december 1979 ⁽³⁾.

Man må herefter søge at få gennemført, at disse foranstaltninger reelt og i bred almindelighed bliver iværksat i medlemsstaterne.

Forbrugerbeskyttelse

3. Kommissionen har sammen med Det europæiske Standardiseringsudvalg (CEN) indledt en undersøgelse af sikkerhedsnormer på to områder:

- a) foranstaltninger, som giver svagsynede mulighed for ved berøring at identificere beholdere med farlige stoffer;
- b) foranstaltninger, som gør det vanskeligt at åbne beholdere med farlige stoffer (for at beskytte børn, men også ældre og handicappede).

4. I forbindelse med »Det europæiske økonomiske Fællesskabs første program for en politik vedrørende

forbrugerbeskyttelse og -information« ⁽⁴⁾ har Fællesskabet nedsat en rådgivende forbrugerkomité. Dette organ kan efter anmodning fra Kommissionen eller på eget initiativ give udtryk for forbrugernes, navnlig ældre eller handicappede forbrugeres, synspunkter.

Anvendelse af nye former for teknologi

5. I slutningen af 1979 forelagde Kommissionen Det europæiske Råd et dokument om »Europa og den nye informationsteknologi-Fællesskabets bidrag« ⁽⁵⁾.

Denne teknologi er af stor betydning, da den kan

- forbedre kommunikationssystemet og de ældres og de handicappedes levevilkår,
- fremme udviklingen af mindre fysisk krævende erhvervsarbejde, hvori de handicappede lettere vil kunne indpasses.

I dokumentet fremhæves betydningen af uddannelsen af brugerne. Der omtales et program, med adresse til undervisningsministrene, for større udveksling af erfaringer på en række punkter, herunder anvendelse af den nye teknologi i undervisningen af handicappede.

Erhvervsmæssig revalidering og beskæftigelse

6. Rådet vedtog den 27. juni 1974 Fællesskabets handlingsprogram om erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæmmede ⁽⁶⁾.

På det praktiske plan omfatter dette program:

- aktiviteter, som Kommissionen tager initiativet til: aktiviteter inden for rammerne af »det europæiske net af revaliderings- og uddannelsescentre«, hvorved formålet er at øge uddannelseskapaaciteten og uddanne personaler i disse institutioner,
- foranstaltninger, som træffes på initiativ af grupper og organer inden for den sociale sektor, og hvortil Fællesskabet yder økonomisk støtte. Karakteristisk for disse foranstaltninger er, at der kræver samarbejde mellem de nævnte grupper, organer og nationale myndigheder samt Fællesskabets myndigheder,

7. Hvad angår midlerne forudsætter programmets gennemførelse:

— økonomisk støtte fra Fællesskabet (Den europæiske Socialfond; de handicappedes andel af artikel 304 på Kommissionens budget),

— Kommissionens politiske og tekniske koordinering af programmet.

Dette arbejde omfatter i øjeblikket:

a) støtte til demonstrationsprojekter, der tager sigte på hurtigt at dække de aktuelle behov; videreførelse af denne støtte;

b) iagttagelse af virkningerne af de aktioner, som Fællesskabet tilskynder til (forøgelse af antallet af arbejdssøgende, omstrukturering af den sociale sektor, ny lovgivning), og iværksættelse af de initiativer, der er nødvendige for at udligne eller forstærke disse virkninger, udbrede kendskabet til disse spørgsmål og skabe debat herom i Fællesskabet;

c) udnyttelse af den erfaring, der erhverves på området, og fortolkning af de foreløbige resultater af aktionerne.

8. I 1978 sammenfattede Kommissionen resultaterne af de demonstrationsprojekter, der blev gennemført i løbet af de første år efter programmets iværksættelse. Der blev i Luxembourg fra den 21. til den 23. marts 1979 afholdt en møderække om »erhvervs-mæssig revalidering af handicappede — fire års undersøgelser og økonomisk støtte (1974—1977)«. På grundlag heraf udarbejdede Kommissionen en rapport om gennemførelsen af programmet (7) og forelagde den for Rådet.

9. Den europæiske Socialfond afsatte i 1980 74 millioner ERE til erhvervs-mæssig uddannelse af handicappede (forpligtelsesbevillinger). Siden 1974 er disse bevillinger steget konstant. Fonden bidrager desuden til ovennævnte arbejde (pkt. 7 a), b) og c)) med de pilotundersøgelser og -projekter, som ligger til grund for Fondens støtte, og med vurdering af resultaterne af disse. I denne forbindelse skal nævnes seminarerne om uddannelse af uddannere (Heidelberg 1972 og Mulhouse 1973), som i høj grad har været med til at danne grundlag for det i pkt. 7 beskrevne handlingsprogram.

10. Den erhvervs-mæssige integration af handicappede afhænger også af faktorer, som ikke vedrører arbejdet; her kan blandt andet nævntes boligens betydning. Kommissionens arbejde på boligområdet er delt op i etaper:

a) analyse af de tekniske minimumskrav, kørestolsbrugere må stille til adgangsforholdene til boligen og dens indretning (1974—1975) (8);

b) finansiering af programmer til opførelse og modernisering af boliger i medlemsstaterne: pilotprojekter, men også mere omfattende programmer vedrørende de fysisk handicappede (fra 1976) og psykisk handicappede (fra 1978);

c) udnyttelse af resultaterne; dette er en af de seneste etaper i arbejdet og vil blive nærmere beskrevet nedenfor (pkt. 27).

Indtægter og social sikring

11. Følgende arbejde vedrører de ikke-erhvervsaktive:

a) de erhvervshæmmedes indtægter. Når et handicap er medfødt eller rammer en hjemmegående husmor eller en ældre og medfører invaliditet, er disses økonomiske rettigheder forskellige. Man har foretaget et »case study« af disse forskelle og sammenligner de opnåede resultater under hensyntagen til det gennemsnitlige lønniveau (arbejdet er endnu ikke afsluttet);

b) social sikring af personer, som ikke er omfattet af de nugældende ordninger. Dette vedrører alt efter hvilket land, der er tale om, visse handicappede, kvinder uden erhvervsarbejde, studerende og unge arbejdsløse, indsatte, personer med tilpasningsvanskeligheder, men også visse selvstændige erhvervsdrivende og visse lønmodtagere (hjemmehjælpere, hjemmearbejdende...). Manglerne i de sociale sikringsordninger bør afhjælpes på følgende måde:

— generelle foranstaltninger til sikring mod sygdom, alderdom og invaliditet samt familiemæssige forpligtelser,

— særlige foranstaltninger til fordel for personer, der har særlige behov (først og fremmest personer med medfødt handicap).

Et udkast til henstilling fra Kommissionen om disse spørgsmål er blevet forelagt for Europa-Parlamentet, der afgav sin udtalelse den 13. januar 1977 (9). Dette udkast er stadig under behandling.

Den offentlige sundhedssektor

12. Den primære og sekundære forebyggelse af handicap er i væsentlig omfang spørgsmål, som henhører under den offentlige sundhedssektor. Fællesskabet har gennem flere år truffet særlige foranstaltninger på dette

område, men har endnu ikke udarbejdet en samlet politik. Rådet afholdt to møder om den offentlige sundhedssektor henholdsvis den 13. december 1977 og den 16. november 1978. Kommissionen er i øjeblikket i færd med at udarbejde et handlingsprogram.

Transport

13. Den 24. juni 1980 vedtog Ministerrådet et direktiv om gensidig anerkendelse af førerbeviser udstedt i de enkelte medlemsstater og om indførelse af et EF-førerbevis inden 1986⁽¹⁰⁾. Der er således skabt grundlag for arbejdet fremover vedrørende betingelserne for erhvervelse af førerbevis, og de betingelser, de handicappede skal opfylde i den forbindelse, hører ind under dette område.

Udviklingsbistand

14. Til mange af de projekter, der er gennemført i udviklingslandene til fordel for handicappede, har Fællesskabet ydet og yder stadig økonomisk støtte:

- a) blandt de projekter, der med bistand fra Den europæiske Udviklingsfond blev iværksat i årene mellem 1959 og 1978 i de lande, der har undertegnet Yaoundé og Lomé I konventionerne vedrører 272 projekter dels sundhedssektoren, dennes beskæftigede og funktion, dels aktioner vedrørende hygiejne og sundhed, som medvirker til den primære forebyggelse af handicap;
- b) siden 1976 har Kommissionen ydet økonomisk støtte til »mikroprojekter« foreslået af ikke-statslige organisationer og iværksat i alle udviklingslandene. 16 af de projekter, der indtil nu er ydet støtte til, vedrører direkte de handicappede, og den samlede støtte til sådanne projekter i årene 1977—1979 beløber sig til 900 000 ERE.

Det skal bemærkes, at Kommissionen yder økonomisk støtte til mange forskellige formål, men den har ingen direkte indflydelse på projekternes art og formål i de lande, hvor aktionerne finder sted.

Uddannelse som sådan samt livslang uddannelse

15. Rådet vedtog den 9. februar 1976 et samarbejdsprogram på uddannelsesområdet⁽¹¹⁾. Desuden vedtog Rådet og undervisningsministrene forsamlet i Rådet den 13. december 1976 en resolution⁽¹²⁾ vedrørende foran-

staltninger med henblik på at »forbedre forberedelsen af de unge til erhvervsarbejde og lette deres overgang fra uddannelse til arbejdslivet« og hvori især omtales iværksættelsen af pilotprojekter og undersøgelser vedrørende unge fysisk og psykisk handicappede.

I fortsættelse af disse beslutninger fik J.S. Jørgensen til opgave at foretage en undersøgelse af specialundervisningen i Fællesskabet. På baggrund af den rapport, der blev udarbejdet herefter, afholdtes der i Rom den 4.—7. december 1978 en konference om »Skolen og de handicappede i Fællesskabet — udviklingstendenser og perspektiver«⁽¹³⁾.

Medicinsk forskning

16. Fællesskabet tilskynder medlemsstaterne til at foretage en samordnet aktion på forskningsområdet. Denne samordnede aktion omfatter bl.a. medicinsk forskning og det offentlige sundhedsvæsen, og visse af disse aktioner har direkte indvirkning på den sekundære forebyggelse af handicap og på revalidering:

- a) det første program (der er under udarbejdelse) omfatter en samordnet aktion på tre områder, herunder registrering af medfødte defekter⁽¹⁴⁾;
- b) det andet program (vedtaget af Rådet den 18. marts 1980⁽¹⁵⁾), omfatter fire, flerårige, samordnede aktioner, hvoraf de tre vedrører:
  - påvisning af tendens til thrombose,
  - forståelse, vurdering og behandling af nedsat høreevne,
  - kriterier for perinatal kontrol;
- c) man har netop startet udarbejdelsen af et tredje program. Dette flerårige program skal skabe mulighed for at forbedre:
  - behandling af børn (ved fødslen og umiddelbart efter), ældre og handicappede,
  - den biomedicinske teknologi og sundhedspleje.

Reformer i industrien

17. Kommissionen finder, at nogle behov ikke kan dækkes af Fællesskabets eksisterende industriproduktion; dette gælder især de ældres og de handicappedes behov. Hvis man får et bedre kendskab til disse behov, og der skabes efterspørgsel efter de produkter, som vil kunne tilfredsstille disse behov, vil dette kunne tilskynde industrien til at foretage reformer og i sidste instans forbedre levevilkårene for disse mennesker. Der blev i 1979 afholdt to symposier om hjælpemidler, der anvend-

des i behandlingen af handicappede og i deres hverdag («Technical aids», »tools for living») og især om:

— teknologien, der danner grundlag herfor (Harrow, 23.—25. oktober 1979),

— produktionen af og markedet for disse hjælpemidler (Berlin, 19.—21. november 1979).

Referatet heraf blev offentliggjort i 1980 ⁽¹⁶⁾.

II. DET FORBEREDENDE ARBEJDE I 1979 OG 1980 OG DE VIGTIGSTE MÅLSÆTNINGER HERFOR

18. I andet halvår af 1979 og igennem hele 1980 bestræbte de tjenestegrene, der er ansvarlige for de nævnte programmer og kompetenceområder, sig på at opnå konkrete resultater af deres aktioner og koordinere deres arbejde; dette skete på tre områder:

- erhvervsmæssig uddannelse og beskæftigelse af handicappede,
- uddannelse af handicappede børn,
- tekniske hjælpemidler, som anvendes af ældre og handicappede.

Samtidig iværksatte GD V analyser og forskningsarbejde vedrørende de handicappedes integrering i samfundet. Disse spørgsmål vil blive behandlet successivt.

Erhvervsmæssig revalidering og beskæftigelse af handicappede

19. I Kommissionens rapport om gennemførelse af Fællesskabets handlingsprogram »Erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæmmede«, som Rådet fik forelagt den 30. oktober 1979 ⁽⁷⁾, fremhæves de vanskeligheder, de handicappede støder på, når de søger beskæftigelse. Kommissionen anmodede Rådet om at bekræfte den målsætning, man havde fastlagt med iværksættelsen af programmet (nemlig af optræne de handicappede til at udføre normalt arbejde) og foreslog retningslinjer for en politik til fremme af beskæftigelsen af handicappede.

Rådet gav i de konklusioner, det vedtog den 9. juni 1980, Kommissionen et bekræftende svar både med hensyn til programmets målsætning og til retningslinjerne. I det følgende vil disse retningslinjer blive anvendt som ramme om redegørelsen for de foranstaltninger, der senest er blevet truffet.

A. *Videreudvikling af de målsætninger, som foreslås virksomhederne, og forøgelse af de midler, de får stillet til rådighed*

20. Arbejdsgruppen »Erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæmmede« har undersøgt arbejdsgivernes juri-

diske forpligtelser i medlemsstaterne for så vidt angår beskæftigelse af handicappede. Arbejdsgruppen har nedfældet sine konklusioner i et dokument rettet til de berørte parter, som jo skal samarbejde og derfor må have samme målsætninger, nemlig de handicappede, arbejdsmarkedets parter, det offentlige samt revalideringscentrene ⁽¹⁷⁾.

21. Desuden har arbejdsgruppen undersøgt de muligheder, der ligger i de små virksomheder, som ikke er underkastet ovennævnte forpligtelser, samt mulighederne for gennem foranstaltninger svarende til dem, der anvendes i øjeblikket til fremme af beskæftigelsen af unge, at motivere disse virksomheder til at beskæftige handicappede ⁽¹⁸⁾.

22. Når betingelserne for et samarbejde om beskæftigelse af handicappede reelt er til stede, og når alle de berørte parter har samme målsætninger, er der mulighed for at nå så langt, at virksomhederne ikke begrænser sig til at oprette arbejdspladser for handicappede, ment også bidrager til at uddanne dem. Man har ved hjælp af demonstrationsprojekter for unge psykisk handicappede, der er gennemført i Italien med bistand fra Socialfonden undersøgt de nærmere retningslinjer for og pædagogikken i forbindelse med oplæring i virksomheder.

B. *Bedre organisering af det normale hjælpeapparat, der benyttes i forbindelse med arbejdsformidling, uddannelse og erhvervsvejledning med henblik på at gøre det lettere tilgængeligt for handicappede*

23. Indpasningen af handicappede på det normale arbejdsmarked afhænger ikke blot af de særlige foranstaltninger, man kan træffe, men også og især af en bedre organisering af de offentlige institutioner, som tilbyder erhvervsvejledning, uddannelse og arbejdsformidling til hele befolkningen, og som er arbejdsmarkedets normale hjælpeapparat. At gøre denne sektor mere handlekraftig og virkningsfuld er et af Fællesskabets

mål; Kommissionen har forelagt Rådet forslag herom i april 1980 ⁽¹⁹⁾, og Rådet drøftede disse den 9. juni.

24. Det er vigtigt, at man når det resultat, at handicappede, der henvender sig til disse institutioner, får den hjælp, de har behov for. Nogle af centrene i det europæiske net er uddannelsescentre, der integrerer svært handicappede i undervisningen for ikke-handicappede, og man følger hele tiden forløbet af denne integration.

25. Siden juli 1980 har arbejdsgruppen »Beskæftigelsesstatistik«, som udarbejder statistikker over arbejdsløshed, undersøgt mulighederne for regelmæssig indsamling af oplysninger om handicappede arbejdssøgende.

C. Koodinering på lokalt plan af beskæftigelsespolitikken og andre faktorer, som har betydning for integreringen i samfundet og i livet

26. En af disse faktorer er boligen. I punkt 10 omtales de programmer, Fællesskabet yder støtte til. Kommissionen har for nylig forelagt Rådet en rapport om disse programmer ⁽²⁰⁾. Den har endvidere udarbejdet et audiovisuelt materiale om de principper, som ligger til grund for de erfaringer og programmer, den har ydet støtte til. Man påbegyndte i 1981 en vurdering af de enkelte programmer; et vigtigt element i denne vurdering er arbejdsdagene over emnet »Handicappede — mobilitet og boligforhold«, som Kommissionen afholdt i Luxembourg den 3., 4., og 5. juni 1981 i samarbejde med den europæiske handicapsammenslutning (AEH — Action Européenne des Handicapés — Luxembourg) (se punkt 51).

27. Under revalideringsprocessen forlader visse mennesker (psykisk handicappede, psykisk syge) de lukkede institutioner, hvor de hidtil har opholdt sig. En forudsætning for, at disse menneskers integrering i samfundet og erhvervslivet lykkes, er deres mulighed for at leve i et lille samfund, som er integreret i det normale miljø, og som har sociale strukturer og rammer svarende til et boligkvarter eller en landsby. Kommissionen yder støtte og bistand til en konference om »miljø for psykisk handicappede«, som afholdes i Bruxelles den 15. og 16. oktober 1981 af den nationale sammenslutning for hjælp til psykisk handicappede.

28. En anden vigtig faktor er transport. Spørgsmålet om kollektive transportmidler vil blive beskrevet nedenfor. For så vidt angår individuel transport, og især transport med og parkering af invalidekøretøjer, har Kommissionen i løbet af 1980 indsamlet oplysninger om indførelse i medlemsstaterne af de faciliteter, der er omtalt i henstillingen af 6. december 1977 fra den europæiske transportministerkonference (CEMT). De foranstalt-

ninger, der er nødvendige for at gøre disse faciliteter tilgængelige for handicappede fra andre lande, skulle have været trådt i kraft senest den 1. januar 1980.

D. Tilstrækkelig udbygning af de institutioner, der modtager svært handicappede, og af de specialinstitutioner, der varetager den erhvervsmæssige revalidering

29. I forbindelse med den erhvervsmæssige revalidering spiller uddannelse en central rolle, og metoderne må hele tiden forbedres, for at

- de praktiske foranstaltninger opfylder de handicappedes individuelle krav (mulighed for at ændre tidspunktet for påbegyndelse af kurserne og for at ændre varigheden af de enkelte undervisningsetaper etc.),
- de erhvervede færdigheder både med hensyn til art og niveau giver de handicappede en reel fordel, når de søger beskæftigelse.

Institutionerne i det europæiske net er direkte engageret i dette arbejde gennem særlige foranstaltninger til omlægning af undervisningen og gennem et meget snævert internt samarbejde.

30. Omlægning og udvikling af uddannelsen af handicappede er undervisernes fortjeneste og vil ikke kunne lade sig gøre uden dem. Man støder på usædvanlig store problemer med hensyn til rekruttering og uddannelse af undervisere og andet revalideringspersonale, når den erhvervsmæssige uddannelse af handicappede sker på steder, hvor uddannelsesfaciliteterne er mangelfulde eller helt mangler. Man har imidlertid opnået gode resultater inden for de seneste år, selv i de mindst udviklede områder i Fællesskabet. Den erhvervede erfaring på området fremgår at et audiovisuelt materiale ⁽²¹⁾.

31. Sideløbende med uddannelsen af handicappede og forbedringen og udviklingen heraf følger man hele tiden opmærksomt de handicappedes arbejdsevne og forsøger at vurdere, hvilke færdigheder den pågældende vil kunne tilegne sig under uddannelsen, og hvilke den pågældende har tilegnet sig. Der tænkes her ikke blot på faglig kunnen, men også motoriske, sensoriske og intellektuelle færdigheder. På grundlag af den erfaring, der er gjort, har det europæiske net angivet de faktorer, som skal indgå i denne vurdering ⁽²²⁾.

32. Endelig følger man nøje de foranstaltninger, som Den europæiske Socialfond yder bidrag til. Man dels vurderer og offentliggør resultaterne heraf, dels vurderer Fondens indsats med henblik på at gøre den mere effek-

tiv. Kommissionen afholder et seminar herom den 6., 7. og 8. oktober 1981 i Mulhouse.

Udannelse som sådan samt livslang uddannelse for handicappede

33. Efter konferencen i Rom, der omtales i punkt 15, blev en ekspertgruppe anmodet om at udbygge J. S. Jørgensens undersøgelse af udviklingstendenserne i Fællesskabet som beskrevet i hans rapport. Resultaterne af denne gruppes arbejde blev beskrevet i et dokument⁽²³⁾, som i slutningen af 1980 blev sendt ud til mange organisationer og sammenslutninger med henblik på at få deres tilkendegivelse af, hvilke spørgsmål der skulle tages op i et kommende fælles handlingsprogram om uddannelse som sådan samt livslang uddannelse for handicappede.

34. Kommissionen har endvidere anmodet hr. Jørgensen om at udarbejde sin undersøgelse om de ni og begynde at udarbejde rapporter vedrørende situationen i Grækenland, Spanien og Portugal. Monografier omhandler betydningen af førskoleundervisning for handicappede børn og de perspektiver, den nye teknologi åbner.

35. I samarbejde med det europæiske center »Travail et Société« (arbejde og samfund) og med støtte fra mange sammenslutninger af undervisere og ikke-statslige organisationer afholder Kommissionen en konference om emnet »Forberedelse af unge handicappede til erhvervsarbejde«. Denne konference finder sted i Nordwijkerhoud (Nederlandene) fra den 15. til den 23. oktober 1981. Kommissionen yder også økonomisk støtte til seminarer, som afholdes af europæiske sammenslutninger af undervisere.

Tekniske hjælpemidler

36. Efter symposiet i Berlin, der omtales i punkt 17, blev der fremsat henstillinger med følgende indhold:

- det understreges, at det er nødvendigt at forbedre informationen om tekniske hjælpemidler,
- interessen hos Kommissionens tjenestegrene for samordnede aktioner til fremme af de øvrige vigtige aspekter ved tekniske hjælpemidler bør stimuleres.

37. Vedrørende informationen har man kort efter symposiet i Berlin anmodet en arbejdsgruppe med repræsentanter for de kompetente sammenslutninger for revalidering af handicappede og for forbrugerbeskyttelse samt den internationale kommission for tekniske hjælpemidler (International Committee for Technical Aids — ICTA) om at foretage en indgående analyse af

behovene. Af gruppens rapport (april 1980) fremgik det så tydeligt, hvilke aktioner der burde prioriteres, at det var muligt at tage konkrete initiativer inden for rammerne af »det 2. handlingsprogram for området videnskabelig og teknisk information og dokumentation« (IDST); i slutningen af 1980 foranstaltedes der en undersøgelse med det formål at klarlægge, hvordan en databank for de tekniske hjælpemidler, der tilbydes ældre og handicappede på det europæiske marked skulle være indrettet, og om det var muligt at oprette en sådan. Banken skulle bygge på en flersproget nomenklatur, som er i overensstemmelse med de eksisterende systemer, og der skulle kunne udarbejdes fortegnelser på Fællesskabets sprog. Undersøgelsen blev gennemført i den første halvdel af 1981, og der blev rettet henvendelse til talrige specialsammenslutninger; de foreløbige konklusioner på tidspunktet for nærværende rapport udsendelse blevet forelagt de kompetente organer inden for IDST-udvalget.

38. Andre vigtige aspekter omkring fremme af tekniske hjælpemidler er følgende:

- forskning,
- påvirkning af markedet for at få udvirket, at der fremstilles varer, der er tilpasset behovene, og som kan sælges til rimelige priser,
- udvikling af efterspørgslen som følge af uddannelse af brugerne, især på områder, hvor de tekniske fremskridt åbner nye muligheder.

Igangsatte aktioner er omtalt i det følgende.

39. Man har påbegyndt et forberedende arbejde vedrørende forskningen, men der er endnu ikke truffet praktiske beslutninger:

- ovennævnte arbejdsgruppe havde anbefalet, at der blev udarbejdet en oversigt over igangværende forskningsprojekter; denne oversigt samt andre forslag til oversigter over medicinsk forskning bliver nu undersøgt,
- fremme af ny forskning vil kunne finde sted inden for rammerne af det 3. program for medicinsk forskning og offentlig sundhed; under forberedelsen af programmer er ældre og/eller handicappede blevet betragtet som en af de målgrupper, der bør tages hensyn til i arbejdet, og den praktiske anvendelse af teknologien som et vigtigt arbejde, der bør prioriteres højt.

40. Både oplysning om eksisterende produkter og oplysning om forskning og forskningen i sig selv vil, så snart der finder en forbedring sted, få en stimulerende virkning på udbuddet af produkter. Det er dog muligt allerede nu at gøre en indsats på markedet:

- for det første ved en opfølgning af procedurerne i forbindelse med toldfri indførsel af hjælpemidler fremstillet uden for Fællesskabet (idet der med disse

procedurer tages hensyn til Fællesskabets produktion af disse hjælpemidler) (se punkt 2),

- for det andet gennem et samarbejde mellem de laboratorier, som foretager afprøvninger af disse hjælpemidler i medlemsstaterne; der er blevet skabt kontakter mellem forbrugerorganisationernes prøve-laboratorier, så det bliver muligt at udveksle erfaringer og afprøvningsresultater, og således at man med tiden kan forbedre informationen til ældre og handicappede om de hjælpemidler, der er til deres rådighed.

41. Kommunikationshandicap (som følge af nedsat høreevne eller syn eller på grund af talebesvær) er et område, hvor der er umådelig store anvendelsesmulig-

heder for den nye teknologi. En af betingelserne for en konkret, praktisk udnyttelse heraf er træning af brugeren. Man må navnlig være det personale, der beskæftiger sig med handicappede, behjælpelig med at forbedre deres evne til at analysere manglerne og til at anbefale og eventuelt selv udarbejde systemer, som kan afhjælpe disse. I december 1980 gav Kommissionen tilladelse til gennemførelse af en undersøgelse⁽²⁴⁾, hvormed formålet er at fremskaffe en første type didaktisk materiale til brug ved denne træning. De første resultater af undersøgelsen blev forelagt en gruppe eksperter og praktikere fra forskellige medlemslande på et seminar om »autonomi og kommunikation for handicappede — tekniske kommunikationshjælpemidler«, som fandt sted i Luxembourg den 16.—18. marts 1981. De sproglige aspekter undersøgte sammen med de tekniske aspekter⁽²⁵⁾.

III. DE HANDICAPPEDES INTEGRERING I SAMFUNDET: EN ARBEJDSPLAN OG DENS ANVENDELSE

42. I årene 1974—1978 fremkom der nye tanker med hensyn til de handicappedes integrering i samfundet.

Integreringen i samfundet har været et vigtigt politisk aspekt i de aktiviteter, som er blevet støttet af Den europæiske Socialfond inden for rammerne af Fællesskabets handlingsprogram om erhvervs-mæssig revalidering af handicappede (se herom punkterne 6, 7 og 8). Disse aktiviteter fandt sted på de lokale myndigheders initiativ; det drejede sig om veldefinerede befolkningsgrupper, og formålet var, at alle handicappede i disse befolkningsgrupper skulle integreres i samfunds- og erhvervslevet.

43. Der blev foretaget en analyse af disse aktiviteter under forberedelsen af de informationsdage, som blev afholdt i Luxembourg den 21., 22. og 23. marts 1979 (se punkt 8)⁽²⁶⁾. Heraf fremgik, at:

- denne fremgangsmåde sætter de psykisk handicappedes problemer i relief,
- problemerne i forbindelse med bolig, uddannelse og oplæring, arbejde og fritidsbeskæftigelser for de handicappede kan løses uden særlige foranstaltninger, dvs. ved hjælp af de samme foranstaltninger, som dem, der tages i anvendelse for befolkningen som helhed,
- de nødvendige lægelige og sociale tjenesteydelser kan opnås ved en sammenlægning og en rationel udnyttelse af de eksisterende strukturer.

Ved denne fremgangsmåde bliver integreringen i samfundet en situation, der er en samfundstilstand, hvor

den handicappede forbliver i sit lokalsamfund og — i dette samfund — spiller en personlig rolle (særlig på grund af sit arbejde) samt deltager i fuldt omfang i den fælles tilværelses aktiviteter. Hvis denne situation ikke eksisterer, kan man ikke forvente at skabe den alene ved revalidering, som kun angår den handicappede og sædvanligvis foregår i et særskilt miljø; integreringen i samfundet afhænger i høj grad af indstillingen i det miljø; hvor den foregår, af skabelsen af visse materielle betingelser og følgelig af hele samfundet.

44. For at kunne tage hensyn hertil ved forberedelsen af sit fremtidige arbejde har Kommissionen

- sammen med repræsentanter for handicaporganisationer overvejet disse problemer,
- fundet frem til metoder, hvorved integreringen i samfundet kan komme til at foregå som ovenfor beskrevet.

45. Analysen af faktorerne i og betingelserne for integreringen blev foretaget på et informationsmøde, der blev afholdt den 15. januar 1980 i Luxembourg mellem repræsentanter fra de tjenestegrene, hvis aktiviteter er beskrevet i dette dokumentes første del, og repræsentanter for europæiske organisationer for handicappede.

Man lagde ved denne lejlighed særlig vægt på opfyldelsen af de materielle betingelser. Det drejer sig bl.a. om:

- at få fremkaldt en ændret opfattelse på de generelle politiske områder (økonomisk politik, egnsplanlægning, bebyggelse, bolig- og transportpolitik, uddan-

nelles- og beskæftigelsespolitik) for således at undgå, at de beslutninger, der træffes på disse områder, medvirker til at øge de sociale skel og marginaliseringen af de svageste grupper i samfundet,

- en tilpasning af det udstyr, der anvendes i boligen og inden for kommunikation og transport, af undervisnings- og arbejdsstrukturerne, af behandling og bistand samt af de offentlige tjenesteydelser, så alle kan få gavn af disse faciliteter,
- der skal desuden ydes en effektiv, individuel bistand til personer og familier, der er i vanskeligheder, samt træffes forskellige foranstaltninger til fremme af handicappedes integrering i samfunds- og erhvervslivet i tilfælde, hvor de tilhører en marginalgruppe.

Disse områder henhører under de offentlige myndigheder. Aktionen kræver medvirken af alle samfundsborgere og i første række af de handicappede selv. En vigtig del af denne aktion bør foregå på lokalt plan på grundlag af en førstehåndsvurdering af situationen og under medvirken af alle politiske og sociale kræfter samt, om nødvendigt, med støtte fra instanser på nationalt plan og fællesskabsplan. De retningslinjer, der her angives, er ikke endelige — men fortsat genstand for eftertanke.

46. Således anskuet er denne sag et uhyre omfattende anliggende. Til løsning af problemerne har Kommissionen valgt at arbejde efter to hovedretningslinjer:

- a) indledning og stimulering af en dialog mellem handicappede og ikke-handicappede om handicappene og de deraf følgende praktiske vanskeligheder, samt indsamling af oplysninger om disse vanskeligheder og de behov, der opstår herefter;
- b) hjælp til de lokale myndigheder i deres valg af effektive og velegnede løsninger på de områder, hvor de har kompetence.

Kampagne for social kommunikation og en undersøgelse af behovene

47. Tanken om en informationskampagne rettet mod offentligheden blev allerede udkastet i handlingsprogrammet fra 1974 (6). Igangsættelsen forsinkedes på grund af manglende kendskab til de vanskeligheder, de handicappede møder i deres daglige tilværelse, den holdning, man kan foreslå ikke-handicappede at indtage, samt disses beredvillighed med hensyn til at indlede en dialog og yde gensidig hjælp. En kampagne for social kommunikation bliver nu mere og mere nødvendig, og den bør omfatte:

- indsamling af oplysninger gennem et rundspørge blandt de enkelte handicappede,

- en undersøgelse af de ikke-handicappedes holdning,
- udvikling af dialogen mellem Kommissionen og de handicappedes organisationer,
- informering af offentligheden.

Kommissionen har påbegyndt arbejdet efter ovennævnte linjer.

48. I 1979 gik Kommissionen principielt ind på at støtte en audiovisuel undersøgelse omfattende mennesker, som har nedsatte sensoriske, motoriske eller psykiske evner. Disse mennesker adspørges om, hvilke konsekvenser dette handicap har haft for deres deltagelse i samfundslivet, og interviewet optages på video-bånd. Formålet med denne aktion er

- at få de handicappede til at udtale sig om deres individuelle problemer,
- at opbygge et videotek, som kan anvendes til uddannelsesformål, hovedsagelig uddannelse af socialmedarbejdere,
- gennem en analyse af det indsamlede materiale at få større indsigt i de handicappedes behov, alt efter hvilket handicap det drejer sig om,
- at stimulere anvendelsen af audiovisuelle metoder i aktioner, der sigter på at skabe eller forbedre kontakten mellem handicappede og ikke-handicappede.

49. En forundersøgelse, der blev foretaget i perioden mellem december 1979 og april 1980 (27) viste, at det ved hjælp af den audiovisuelle undersøgelse er muligt at samle materiale, som kan anvendes i oplysningen af offentligheden og til undervisningsformål, og at der derved afdækkes problemer, som man hidtil ikke har haft noget særlig stort kendskab til. Ud fra dette materiale har det været muligt at producere en film, som kan anvendes i forbindelse med debatter og til undervisningsformål (28). Der er udarbejdet støttemateriale til arrangørerne af sådanne foranstaltninger (29). Filmen er indspillet på fransk, men vil senere foreligge på andre sprog. På grundlag af de positive resultater af dette forsøg kan rundspørget forventes gennemført i 1981 (30).

50. I begyndelsen af 1981 blev der foretaget en meningsmåling i tre medlemslande for at undersøge, hvorledes ikke-handicappede opfatter de handicappede, og hvilken holdning de har til dem og deres integrering i samfundet. Resultaterne er ved at blive analyseret (31).

51. Påbegyndelsen af en løbende dialog mellem de handicappedes organisationer og Kommissionens tjenestegrene er blevet forsinket på grund af manglende repræsentative strukturer på fællesskabsniveau. Dette forhold har for nylig ændret sig:

- a) i 1979 blev der oprettet en sammenslutning af handicaporganisationer (Action Européenne des Handicapés — Luxembourg (AEH)). Den repræsenterer nu flere millioner mennesker i forskellige lande;
- b) flere internationale sammenslutninger har oprettet kontaktorganer på europæisk niveau. Her bør nævnes den kommission, som er oprettet af den internationale sammenslutning af organisationer for psykisk handicappede (International League of Societies for the Mentally Handicapped), og den komité, der er nedsat af den internationale blindesammenslutning (International Federation of the Blind); der forventes et lignende initiativ fra verdenssammenslutningen for døve (World Federation of the Deaf);
- c) Siden 1979 er der afholdt fælles informationsmøder, og disse forventes afholdt fremover med regelmæssige mellemrum; heri deltager observatører fra »Rehabilitation International« (international revalidering), verdenssammenslutningen af krigsveteraner (World Veterans' Federation) og Komiteen for Familiesammenslutninger ved De europæiske Fællesskaber (COFACE); under de sidste møder har man forberedt fælles aktioner som f.eks. de i punkterne 26 og 27 nævnte.

52. Kommissionen benytter den hjælp, disse organisationer tilbyder, til at opnå en dybere forståelse af behovene.

Den anmodede i 1980 den belgiske sammenslutning for forældre til psykotiske børn om i samarbejde med lignende sammenslutninger i andre lande at udarbejde en beskrivelse af de vanskeligheder, disse forældre møder, og klarlægge deres behov for hjælp⁽³²⁾. De nødvendige kontakter blev oprettet under kongressen »Autism Europe 1980« (autisme i Europa 1980), som blev afholdt i Gent den 20.—22. juni 1980, og som har resulteret i udarbejdelsen af en rapport, som omhandler uddannelse og informering af forældrene, de institutioner, som kan imødekomme børnenes behov samt den hjælp, der bør ydes voksne, der lider af autisme. De pågældende sammenslutninger har planlagt at mødes i Paris i 1983 og i mellemtiden at arbejde med problemet i forbindelse med den voksne psykisk handicappede samt dennes værges juridiske status.

Endnu et eksempel er de blinde: Den europæiske komité under Den internationale sammenslutning for blinde

afholdt den 25. og 26. maj et studiemøde i Luxembourg med støtte og deltagelse fra Kommissionen.

53. Endelig er der spørgsmålet om formidling af oplysninger. Kommissionen er klar over, at der i dag er et stort udekket behov for oplysning, som til stadighed øges. Man overvejer i øjeblikket, hvad der kan gøres.

Støtte til de lokale myndigheder

54. Kommissionen er af den opfattelse, at konkrete foranstaltninger vedrørende boligen, transportmidlerne, adgangsforhold osv. ofte udebliver, fordi det er vanskeligt at finde effektive løsninger og skaffe de nødvendige midler. Det ville være formålstjenligt at anmode de lokale myndigheder, som allerede har taget initiativer på disse områder, om at gøre rede for og sammenligne deres erfaringer. Kommissionen er derfor i færd med at forberede en europæisk konference om »planer for integrering og tilværelse i samfundet på grundlag af de lokale myndigheders erfaringer«, som muligvis vil finde sted i slutningen af 1982. Under det tidligere nævnte møde den 15. januar 1980 gav sammenslutningerne tilsagn om at ville arbejde med på dette projekt.

55. Denne konference skal, hvis den skal give gode resultater, forberedes omhyggeligt:

- der skal finde en specifik teknisk forberedelse sted, som nu er igangsat på boligområdet (gennem de under punkt 26 nævnte aktioner) og på området: kollektiv transport i byområder (hvor man for nylig har påbegyndt en kritisk analyse af de mest positive erfaringer i Europa⁽³³⁾),
- konferencen skal forberedes politisk: nye partnere, dvs. Den europæiske Kommuneforening og Den internationale Kommuneforening bør deltage i Fællesskabsaktionen for handicappede. Der blev skabt kontakter i forbindelse med forberedelsen til studiedagene »De handicappede — mobilitet og boligforhold« Kommissionen skabte endvidere interesse for dette problem på de europæiske kommuners stående konference om teknologiske spørgsmål (Standing Technological Conference of European Local Authorities — STCELA)⁽³⁴⁾ under denne organisations anden årlige samling (London, den 6.—8. oktober 1980).

Dokumentation

- (1) Publikation CA-24-78-427, Kontoret for De europæiske Fællesskabers officielle Publikationer, 1978.
- (2) EFT nr. L 134 af 31. 5. 1979.
- (3) EFT nr. L 318 af 13. 12. 1979.
- (4) EFT nr. C 92 af 25. 4. 1975.
- (5) Dokument KOM(79) 650 endelig udg. af 23. november 1979.
- (6) EFT nr. C 80 af 9. 7. 1974.
- (7) Dokument KOM(79) 572 endelig udg. af 26. oktober 1979.
- (8) D. Stumpp: »Des logements qui facilitent l'intégration des handicapés«. (Boligens betydning for integration af erhvervshæmmede). Foredrag holdt på informationsmøderne i Luxembourg den 21., 22. og 23. marts 1979.
- (9) EFT nr. C 30 af 7. 2. 1977.
- (10) Direktivet var endnu ikke offentliggjort den 31. oktober 1980.
- (11) EFT nr. C 38 af 19. 2. 1976.
- (12) EFT nr. C 308 af 30. 12. 1976.
- (13) Rapporten og referatet var endnu ikke offentliggjort den 31. oktober 1980.
- (14) EFT nr. L 52 af 23. 2. 1978.
- (15) EFT nr. L 78 af 25. 3. 1980.
- (16) »The Use of Technology in the Care of the Elderly and the Disabled — Tools for Living« — F. Pinter Publishers Ltd, London 1980.
- (17) »Objectifs et étapes de l'action communautaire concernant l'emploi des personnes handicapées et leur insertion dans le travail« (Målsætninger for og etaper i Fællesskabets indsats på området beskæftigelse af handicappede og disses erhvervsmæssige integration) — dokument fra arbejdsgruppen »Erhvervsmæssig revalidering af erhvervshæmmede« (nr. 5490/79).
- (18) »Possibilité d'accroître le nombre de personnes handicapées qui trouvent emploi dans les petites entreprises« (Study of the feasibility of employing handicapped persons in small undertakings and mixed cooperatives) — endelig rapport udarbejdet på grundlag af undersøgelse P/79/155 (dok. nr. 5489/79).
- (19) »Orientations pour une politique communautaire du marché du travail« (Retningslinjer for en EF-arbejdsmarkedspolitik) — dok. KOM(80) 186 endelig udg. af 28. april 1980.
- (20) »Information sur les actions pilotes dans le domaine du logement, en vue de promouvoir l'intégration sociale des handicapés et des travailleurs migrants« — dok. KOM(80) 491 endelig udg. af 9. september 1980.
- (21) Undersøgelse AV/79/514. Historisk arkiv nr. 639/80 af 11. december 1980.
- (22) »L'évaluation de la capacité de travail« (Arbejdsprøvning) — dokument fra det europæiske net af revaliderings- og uddannelsescentre (bilag I til dok. nr. 4519/78).
- (23) »Education of the Handicapped in the European Community« — consultative document, februar 1980.
- (24) Undersøgelse AX/80/514, igangværende.
- (25) Referat: dok. nr. 3413/81 FR, april 1981.
- (26) Bemærk særlig de af F. Basaglia m.fl. (dok. 2088/79) og A. Nicoletti (dok. 2655/79) forelagte rapporter.
- (27) Undersøgelse AV/79/513. Historisk arkiv nr. 081/80 af 28. april 1980.
- (28) »Le regard des autres« (Andres opmærksomhed) af F. Solanas. 16 mm farvefilm. Filmudlejer: Bureau de documentation audiovisuelle sur les handicaps, 40, rue Pascal, Paris 13e. Tlf. 707 55 55.
- (29) »Notes pour les animateurs d'actions de formation utilisant le film »Le regard des autres« (Notes for instructors using the film »As Others See Us«) (dok. nr. 4280/80).
- (30) Undersøgelse AV/80/516, igangværende.
- (31) Undersøgelse AX/80/516, igangværende.
- (32) Undersøgelse AV/80/130, Historisk arkiv nr. 78/81 af 4. maj 1981.
- (33) Undersøgelse AX/81/128, igangværende.
- (34) Sekretariat: 250 M Bedford Chambers, Covent Garden, London WC 2. Tlf.:01/836 32 81.

